

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1А, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail: arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 390

Дата: 16.04.2020 г.

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА ГРАЖДАНСКАТА И
ТЪРГОВСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**

СТАНОВИЩЕ

**НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
по тълкувателно дело № 1/2020 г.**

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

С Разпореждане на Председателя на ВКС от 16.01.2020 г. е образувано тълкувателно дело № 1/2020 г. по описа на Общото събрание на съдиите от Гражданска и Търговска колегии на ВКС по следния въпрос:

„Длъжен ли е съдът служебно да следи за нищожността на правни сделки, които са от значение за решаване на правния спор, или следва да се произнесе по въпроса за нищожността само ако заинтересованата страна е направила съответно възражение за нищожност?“

На основание чл. 129, ал. 4 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) излагам на вниманието Ви становище по поставения за тълкуване въпрос, предмет на образуваното тълкувателно дело № 1/2020 г. по описа на ОСГТК на ВКС.

1. Поставен въпрос:

„Длъжен ли е съдът служебно да следи за нищожността на правни сделки, които са от значение за решаване на правния спор, или следва да се произнесе по въпроса за нищожността само ако заинтересованата страна е направила съответно възражение за нищожност?“

2. Противоречива практика, мотивирала предложението за тълкувателно решение:

Делото е образувано поради установена противоречива съдебна практика на съставите на ВКС, постановена по реда на чл. 290 от ГПК.

Част от съдебните състави, споделят тезата, че нормите, уреждащи нищожността на сделките, са от императивен характер и за приложението им съдът следи служебно. Основният довод в подкрепа на това становище, който се съдържа в съдебните актове на ВКС, дали повод за образуване на настоящото тълкувателно дело, се свързва с правомощието на съда да приложи служебно императивна правна норма, което се извежда от задължението на съда да осигури точното приложение на закона. В този смисъл е Решение № 384 от 02.11.2011 г. по гр. д. № 1450/2010 г. на I г. о. на ВКС, което е цитирано в разпореждането за образуване на тълкувателното дело, но също така и решение № 240 от 13.10.2014 г. по гр. д. № 3144/2014 г., Г. К., III г. о. на ВКС и решение № 145 от 01.12.2017 г. по т. д. № 2587/2016 г., Т. К., I т. о. на ВКС.

Другата част се придържат към разбирането, че за да се произнесе съдът по въпроса за нищожността, той трябва да бъде въведен като част от предмета на делото чрез съответно възражение, заявено в преклузивните срокове, или по предявен инцидентен установителен иск. Доводите в подкрепа на това становище, които се съдържат в съдебните актове на ВКС, дали повод за образуване на настоящото тълкувателно дело, се свързват основно с диспозитивното начало в гражданския процес и ограниченията в правомощията на съда. Актовете, които са цитирани в разпореждането за образуване на тълкувателното дело са Решение № 305/27.04.2009 г. по гр. д. № 5803/2007 г. по описа на ВКС, IV г. о. и Решение № 202/27.02.2015 г. по т. д. № 4123/2013 г. по описа на ВКС, II т. о., но това становище е застъпено още и в Решение № 204 от 05.10.2018 г. по гр. д. № 3342/2017 г., Г. К., IV г. о. на ВКС и Решение № 61 от 10.07.2013 г. по т. д. № 94/2012 г., Т. К., I т. о. на ВКС.

3. Становище по поставения въпрос:

3.1. Предварителни бележки относно недействителността на сделките.

Недействителните сделки са сделки с недостатък, предвиден в закона. Правните норми, които уреждат недействителността на сделките, са императивни. Общите разпоредби за недействителността на договорите, които намират приложение към всички видове сделки се съдържа в чл. 26-35 от ЗЗД. Освен тях други, специални разпоредби за недействителност се съдържат и в други части на ЗЗД (напр. чл. 38, ал. 2, чл. 40, чл. 113, чл. 135 и други). Освен това има особени правила за недействителност на отделни видове сделки (напр. завещания, решения на колективни органи на юридически лица). Недействителността на правните сделки е институт на материалното право, който изпълнява различни функции. Една от тях е да защити обществения ред и правната сигурност в оборота¹. Нищожните сделки са вид недействителни сделки, които страдат от най-тежките пороци. Нищожна е тази сделка, която още със сключването ѝ не може да породи желаното от страните правно действие. Нищожността настъпва с извършването на порочната сделка. Сделката по право е нищожна, без да е необходима някаква съдебна намеса, установяване и обявяване на нищожността². С оглед на това Висшият адвокатски съвет счита, че съдът трябва да разполага с правомощие служебно да констатира нищожността на сделка, която е от значение за решаване на спора, с който е сезиран, независимо от това дали заинтересованата страна се е позовала на нищожността. В случаите, когато факти и обстоятелства са предмет на регулиране от императивна правна норма, действието на същата не може да бъде игнорирано от съда само поради това, че страните не са релевирали съответно възражение (още повече, че това може и да е съзнателен избор на страна или и на двете страни). В тези случаи съдът служебно прилага императивната норма и без да има искане на страните. Това произтича от основната функция на съда да осигури точното прилагане на закона.

3.2. Отговор на поставения въпрос.

Висшият адвокатски съвет счита, че на поставения въпрос трябва да се отговори по следния начи:

Съдът е длъжен служебно следи за нищожността на правни сделки, които са от значение за решаване на правния спор и без възражение за нищожност на заинтересованата страна, когато основанията за нищожността са пряко установими от сделката³.

¹ Така **Таджер, В.** Гражданско право на НРБ. Обща част. Дял II. С.: Софи-Р, 2001, с. 463.

² Така **Таджер, В.** Гражданско право на НРБ. Обща част. Дял II. С.: Софи-Р, 2001, с. 471, в този смисъл и **Павлова, М.** Гражданско право. Обща част. С.: Софи-Р, 2002, с. 511.

³ Разбирането ни е, че извън обхвата на поставения въпрос е хипотезата на предявен установителен иск за валидността на правна сделка (първоначален, насрещен, инцидентен установителен иск).

Това становище обективно изхожда от принципа на добросъвестността, без да има за цел да защитава евентуален интерес на адвокатурата за ограничаване на служебното начало в процеса.

В подкрепа на застъпеното разбирането са изложените по-долу доводи.

Разрешението на въпроса, който е предмет на горепосоченото тълкувателно дело, на практика се свежда до това дали да се даде превес на служебното или на диспозитивното начало в гражданския процес.

В съдебните актове, в които се приема, че нормите, уреждащи нищожността на сделките, са от императивен характер и за приложението им съдът следи служебно, се препраща към мотивите по т. 10 от Тълкувателно решение № 1 от 17.07.2001 г. по гр. д. № 1/2001 г., ОСГК на ВКС. Цитираните мотиви се отнасят до пределите на касационната проверка извън заявените в жалбата касационни основания. Приема се, че при проверка на правилността на въззивното решение касационният съд по правило е ограничен от заявените в жалбата оплаквания, но не и при нарушение на императивна материалноправна норма, което може да бъде констатирано като порок от касационната инстанция и без да е било изрично заявено като касационно основание. Това правомощие на касационната инстанция се разглежда като изключение от забраната за служебна проверка на правилността на обжалвания съдебен акт. Същото изключение беше признато и по отношение на правомощията на въззивния съд при действието на ГПК /в сила от 01.03.2008 г./ в т. 1 от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г., ОСГКТК на ВКС, съгласно която въззивният съд може да приложи императивна материалноправна норма, дори ако нейното нарушение не е въведено във въззивната жалба като основание за обжалване.

Във връзка с цитираните тълкувателни решения трябва да се направи разграничение между две отделни хипотези, свързани с нарушаването на императивни правни норми, а именно: а) противоречието на сделката с императивна правна норма като основание за нейната нищожност, от една страна, и, б) неприлагането на императивна правна норма от съда като порок, който води до неправилност на съдебното решение, от друга страна.

В мотивите към т. 10 от Тълкувателно решение № 1 от 17.07.2001 г. по гр. д. № 1/2001 г., ОСГК на ВКС нарушението на императивна материално правна норма се разглежда като касационно основание, т.е. като допуснато от въззивната инстанция нарушение, което води до неправилност на въззивното решение и обосновава неговото касиране. Такъв ще е случаят, в който

ответникът е направил пред първоинстанционния съд възражение за нищожност на договора, от който ищецът извежда претендираното от него право, направил е и съответно оплакване във въззивната жалба, но първоинстанционният и въззивният съд неправилно не са го зачели, т.е. изобщо не са разгледали възражението или неправилно са приели, че то е неоснователно. Такъв ще е случаят и когато ответникът е възразил своевременно пред първоинстанционния съд и възражението е било зачетено, но въззивната инстанция при постановяване на своето решение по същество на спора не е зачела възражението и не е приложила императивната материално правна норма, на която се е позовал ответникът. В тези случаи касационната инстанция може служебно, без да има позоваване на това нарушение в касационната жалба, да констатира нарушението и да приложи императивната материално правна норма. До неправилност на решението, поради нарушаване на материалния закон ще се стигне обаче и тогава, когато страната изобщо не е направила възражение за нищожност, но съдът е бил длъжен служебно да извърши проверка и да приложи императивна материалноправна норма, която се отнася до нищожността на сделката. В този случай е възможно съдът да е допуснал процесуално нарушение, като не е изпълнил служебното си задължение да извърши проверка за нищожност на сделката, но също така е възможно съдът да е извършил проверката, но да е достигнал до погрешен правен извод относно действителността на сделката (т.е. да е приложил закона неправилно). И в двете възможни хипотези горната инстанция ще разполага с правомощие да приложи императивната материалноправна норма, но това правомощие ще произтича от задължението ѝ служебно да следи за нищожността на правни сделки, които са от значение за решаване на правния спор предмет на делото.

Освен в цитираните по-горе тълкувателни решения, мотиви относно съществуването на задължение за съда служебно да следи за нищожност на сделката се съдържат и в т. 3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г., ОСТК на ВКС. Частен случай на нищожност на целия договор или на отделна клауза от него е нищожността поради противоречие с добрите нрави. Във връзка с възможността да се иска прогласяване на нищожност поради накърняване на добрите нрави на уговорена в приватизационен или търговски договори неустойка ОСТК на ВКС е приело, че добрите нрави не са писани, систематизирани и конкретизирани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях, като за спазването им при иск за присъждане на неустойка съдът следи служебно. Разбирането за съществуване на задължение за съда да следи служебно за спазването на

добрите нрави при разрешаване на спор за заплащане на неустойка се застъпва и в Решение № 229 от 21.01.2013 г. по т. д. № 1050/2011 г., Т. К., II т. о. на ВКС.

Висшият адвокатски съвет счита, че задължението за служебна проверка на нищожността на сделките трябва да се признае по отношение на всички основания за нищожност, но само до колкото нищожността може да бъде констатирана въз основа на установената по делото фактическа обстановка (т.е. в рамките на направените от страните фактически твърдения и събраните доказателства по делото). Изключение прави само нищожността поради липса на основание на сделката – в тази хипотеза е налице законова презумпция, че до доказване на противното сделката има основание и съдът не може служебно да я прогласи за нищожна, без да има позоваване от една от страните и съответно доказване от нея на липсата на основание. Това изключение обаче потвърждава правилото, което важи в останалите случаи, а именно - че съдът следи служебно за нищожността на сделката.

Тук е уместно да поясним и съдържанието, което влагаме в термина „служебна проверка“. Според Висшият адвокатски съвет служебната проверка се изразява в правомощието на съда да се произнесе по въпроса за валидността на сделката, станала известна на съда при разглеждането на конкретно дело, при липсата на възражение на страна по делото в този смисъл. Служебната проверка не следва да се разпростира до задължително служебно „издирване“ на незаявени от страните факти, нито до служебното събиране на доказателства за такива факти. Също така служебната проверка обхваща приложимото българско право (включително, доколкото българското право е приложимо към сделки, за които е избрано чуждо право), но не може да обхваща чуждо право, което подлежи на доказване от страните пред българския съд.

На следващо място, ако се признае съществуването на задължение за съда служебно да следи за нищожност на правни сделки, които са от значение за решаване на правния спор, независимо дали ответникът е направил такова възражение, то трябва да бъде призната и възможност за релевиране на такова възражение по делото без ограничения във връзка с развитието на делото (ако обаче не налага събирането на допълнителни доказателства, съответно не би могло да доведе до забавяне на делото). В правната доктрина възражението на ответника за нищожност на сделката, от която ищецът извежда претендираното от него право, се определя като правоизключващо възражение, с което ответникът осъществява защитата си по същество на спора⁴. Това е едно от възможните защитни възражения срещу обстоятелствата, на които се основава

⁴ Така Сталев, Ж., Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В., Иванова, Р. Българско гражданско процесуално право, Девето преработено и допълнено издание. С.: Сиела, 2012, с. 215.

искът, но за него не следва да важи преклузията по чл. 133 от ГПК. Следва да се държи сметка за това, че нищожността на сделките е институт на материалното право и, което принципно не ограничава установяването на нищожността със срок, поради което не е редно това материално правно положение да се ограничава с преклузия в процеса⁵.

Доколкото за съда съществува задължение по свой почин да извърши проверка за нищожност на сделката, то съответното възражение на ответника в тази насока не може да бъде ограничено със срок – то може да бъде заявено за първи път и във въззивното производство, защото ограниченията в обсега на въззивната дейност се отнасят само до установяване на фактическата страна на спора, но не намират приложение при субсумиране на установените факти под приложимата материалноправна норма. Възражението може да бъде въведено дори и пред касационната инстанция, защото за нея също съществува задължение служебно да приложи, към приетите за установени по делото факти, релевантните императивни норми.

При обсъждане на преклузиите, следва да се разграничават фактическите твърдения, на които страната основава възражението за нищожност от самото твърдение, че дадена сделка не поражда правни последици (т.нар. „правен довод“). Преклузията по чл. 133 ГПК следва да се тълкува като ограничаваща страната да прави възражения, основани на фактически твърдения⁶, които сами по себе си изискват събирането на доказателства, но не и правни доводи. Така например възражението за нищожност поради противоречие с императивна правна норма не съдържа в себе си твърдения за осъществени допълнителни факти и следва да може да бъде направено и на по-късен етап от исковото производство. Противоречието с материалния закон (когато не се касае за приложимо чуждо право) само по себе си не подлежи на самостоятелно доказване, а е резултат от аналитичната дейност на съда по прилагане на материалния закон към юридическите факти по делото. Тези възражения за нищожност, които не се основават на фактически твърдения, за които е необходимо да бъдат събрани доказателства, а са в сферата на правните доводи, не са обхванати от преклузията и следователно, по аргумент от по-силното

---

⁵ Подобна теза се защитава от **Костов, И.** Преклузията за възражения на ответника в общия исков процес. С.: Сиби, 2017, с. 249. Авторът стига дори по-далеч, като отрича преклузията по отношение на всички основания за нищожност, независимо дали същите са очевидни за съда или не.

⁶ Така в Решение № 27 от 25.05.2018 г. по гр. д. № 2136/2017 г., Г. К., I Г. О. на ВКС се приема, че ограниченията на чл. 133 ГПК важат само за представяне на нови доказателства и заявяване на нови защитни възражения по съществото на спора от ответника, основани на факти, които са съществували и са му били известни при подаване на отговора на исковата молба. Оценката, която страните правят на събраните по делото доказателства и правните доводи, с които подвеждат фактите по делото под съответната правна норма, се излагат от тях пред съда при устните състезания, съответно в писмената защита по чл. 149, ал. 3 ГПК, те не се обхващат от преклузията на чл. 133 ГПК

основание, не може да съществува и забрана за съда служебно да констатира нищожността в тези хипотези.

Принципната позиция, че възраженията за нищожност не попадат в обхвата на преклузията по чл. 133 от ГПК, е обоснована в Определение № 357 от 12.05.2014 г. на ВКС по ч. т. д. № 771/2014 г., I т. о., ТК. Изтъква се, че „...поради правното значение на добрите нрави за действителността на договора, предвиденият в чл. 367, ал. 1 вр. с чл. 370 ГПК преклузивен срок е неприложим спрямо възражението за нищожност на договорната клауза“. Идентично разрешение е дадено и в Решение № 247/11.01.2011 г. по т. д. № 115/2010 г. на ВКС, II т. о.

В случаите, в които ищецът е предявил установителен иск за прогласяване на нищожност на договор обаче, ситуацията е различна – той ще трябва да уточни обстоятелствата, върху които основава искането си и да изложи фактите, от които черпи правото, чиято защита желае, още с исковата молба. Това означава, че в исковата молба ищецът трябва да посочи конкретно основание за нищожност на договора. Всяко основание за нищожност на сделките представлява самостоятелен фактически състав, който се явява основание за отделен установителен иск за прогласяване на нищожност. Съдът няма да дължи служебна проверка на всички основания за нищожност, които съставляват самостоятелни основания на отделни искове. Добавянето на ново основание за нищожност на процесния договор може да стане само по реда за изменение на иска. Освен това ищецът може с обща искова молба да предяви няколко иска за нищожност на един и същ договор, в условията на евентуалност, и съдът ще дължи произнасяне по евентуално съединения иск, само при условие, че отхвърли главния иск. При въведени няколко основания за нищожност, всяко от които произтича от различни факти и може да съществува самостоятелно, липсва правен интерес от кумулативното обективно съединение на исковете, щом правните последици от обявяването на нищожността са идентични⁷. Този различен подход относно служебната проверка, която дължи съдът, се налага от различния предмет на делата. В случаите в които страната претендира права, които извежда от сделка, действителността на сделката не е включена в предмета на делото, а се явява преюдициално правоотношение, по отношение на което съдът трябва да вземе становище, за да разреши спора, който е предмет на делото. В случаите, в които действителността на самата сделка е предмет на делото, съдът не може да проверява нейната действителност на основания за нищожност, различни от заявените от ищеца,

---

⁷ Така Русчев, И. Конкуренция между основанията за нищожност по чл. 26, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД – процесуалноправни и материалноправни въпроси. - Грамада

тъй като в противен случай съдът би излязъл извън предмета на правния спор, с който е сезиран. Дори да установи, че сделката не страда от порока, който се твърди от ищеца, но е нищожна на друго основание, съдът няма да разполага с правомощие да прогласи нищожността, а ще може единствено да отхвърли иска на това основание, на което е предявен. Не може да бъде споделено становището, че при предявяване на иск за обявяване нищожност на договор не е необходимо да има изрично позоваване на конкретно противоречие на закона, а съдът следва да следи за това служебно, както и за възможността във всяко положение на процеса да се въвеждат нови основания за нищожност на сделката (което би довело до заобикаляне на правилата за изменение на иска).

Становището на съда по преюдициалното правоотношение се съдържа в мотивите на съдебното решение и по него не се формира сила на пресъдено нещо, освен когато това правоотношение е въведено като самостоятелен предмет на делото чрез предявяването му с инцидентен установителен иск. В правната теория се приема, че юридическият факт, от който се извежда претендираното право, и правните изводи на съда относно неговото правно естество не са самостоятелен предмет на силата на пресъдено нещо⁸. Становището на съда относно действителността на сделката няма да обвърже страните със сила на пресъдено нещо и няма да представлява пречка въпросът да бъде разрешен различно от друг съд, по повод на друг спор между страните относно действителността на сделката или относно други права, които страните извеждат от същия договор. Следователно, задължението за служебна проверка на нищожността на правните сделки, които са от значение за решаване на правния спор предмет на делото, не трябва да бъде отречено поради страх от допускане на грешки при установяване на фактите. Дори съдът да е допуснал грешка при преценката си относно действителността на сделката, това становище няма да обвърже страните със сила на пресъдено нещо. Юридическият факт, от който се извежда съдебно предявеното право сам по себе си не се смята установен със сила на пресъдено нещо, така че в друг процес, в който се предявява друга правна последица на същия факт, съдът може да достигне до различни изводи относно неговата действителност.

В обобщение на изложеното, според Висшият адвокатски съвет, съдът е длъжен служебно да следи за нищожността на правни сделки, които са от значение за решаване на правния спор, с който съдът е сезиран, но това задължение е ограничено до наведените от страните факти по делото. Съгласно чл. 235, ал. 2 от ГПК съдът основава решението си върху приетите от него за установени обстоятелства по делото и върху закона. Съдът не може да се

---

⁸ Така Сталев, Ж. Сила на пресъдено нещо в гражданския процес. С.: Сиела, 2007, с. 228.

произнася служебно по факти и обстоятелства, които не са въведени от страните в предмета на спора, но е длъжен да издири приложимите правни норми и да субсумира под хипотезиса им установените по делото факти. Затова, когато съответните факти са релевирани от страните, съдът е длъжен да ги подведе под хипотезиса на правната норма, независимо от тяхната воля. Разграничението на хипотезите, в които важи служебното начало, не могат да бъдат направени въз основа на външен белег – дали става въпрос за основание по чл. 26, ал. 1 от ЗЗД, или основание по чл. 26, ал. 2 от ЗЗД, или пък за друго специално основание, предвидено в ЗЗД или друг нормативен акт. Разграничението трябва да се направи с оглед разумния баланс между служебното и диспозитивното начало в гражданския процес и ограниченията в служебните правомощия на съда да установява факти и обстоятелства, съответно да събира доказателства по свой почин. Когато проверката за действителност може да бъде осъществена въз основа на заявените от страните факти и събраните от тях доказателства, съдът е длъжен да я осъществи, независимо дали заинтересованата страна се е позовала на нищожността.⁹ Приложението на материалния закон е част от служебните функции на съда, докато очертаването на фактическата обстановка по спора е в „правомощията“ на страните при съобразяване на действащите процесуални преклузии. Изразеното разбиране намира своята основа в основополагащия за гражданския процес постулат от римското право *„Дай ми фактите, за да ти дам правото“*. Задължението на съда да „даде“ правото включва в себе си и служебното задължение да следи дали юридическите факти, на които страните основават правата си, действително са породили твърдените от страните правни последици. Тъй като материалният закон определя при какви обстоятелства юридическите факти не поражда целените от страните правни последици, проверката за действителност не е нищо повече от прилагане на материалния закон.

Тогава, когато нищожността на сделката се установява пряко от нея или от релевираните по делото факти и обстоятелства¹⁰, съдът е длъжен да приложи правната норма, дори страните да не са се позовали на нея. При това, за съда съществува възможност служебно да събере доказателства за установяването на

⁹ Близко до настоящото разбиране е това изразено в Решение № 179 ОТ 08.04.2019 г. по гр.д. № 163/2018 г., I г. о. на ВКС, в което се приема, че възражението за нищожност на договор, по който ответникът е страна, следва да бъде въведено с отговора на исковата молба, тъй като **обстоятелствата** във връзка със сключване на този договор са му известни и той е могъл своевременно да се позове на тях, както и да представи и да поиска събиране на **доказателства за установяването им**. Релевирането му след преклузията по чл. 133 ГПК не може да бъде взето предвид и разгледано от съда. **Ако ответникът не се е позовал на нищожността на договора, съдът не може служебно да констатира нищожността, освен когато основаниято за нищожност е пряко установимо от договора.**

¹⁰ В цитираното по-горе съчинение Костов, И. ги нарича „очевидни“ пороци на сделката.

релевирани по делото факти, чрез доказателствените средства, които ГПК допуска да бъдат събирани служебно от съда /експертиза, оглед, освидетелстване/, както и да допусне поисканите от страните допустими и относими доказателства без ограничения във времето. Правомощието за служебно събиране на доказателства от въззивната инстанция тогава, когато това е необходимо, за да се обезпечи правилното приложение на императивна материалноправна норма, е признато изрично в т. 3 от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г., ОСГТК на ВКС.

Възприемането на обратното становище - че съдът може да се произнесе по въпроса за нищожността, само ако заинтересованата страна е направила съответно възражение за нищожност, ще доведе до неприемливи правни и обществени резултати. Следва да се има предвид, че съдът не е частноправен субект, а публичен орган, при който правата са едновременно и негови задължения. Ако се приеме, че за съда липсва задължение да следи за валидността на сделките, то това означава, че съдът няма право да прогласи сделката за нищожна при липса на съответно възражение от заинтересованата страна, а ако го стори - произнасянето му би било недопустимо. Липсата на правомощие за съда служебно да констатира нищожност на сделката би създавала възможност чрез симулативни процеси да бъдат легитимирани (индулгирани) нищожни сделки.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА